

Hans
Münstermann

DE
POPULIST

ROMAN



OPKOMST

Vrijdag 10 januari

We zitten in een klein zaaltje van Hotel Américain. Door de publiciteit rond de affaire-Smolders zijn er vanavond veel journalisten.

Harrie Honthorst heeft een belangrijke mededeling. ‘Welkom allemaal. Zoals u weet ben ik altijd op zoek naar mensen met ideeën. Daarvoor is dezer dagen extra aanleiding. Mijn partij en dit land hebben dringend behoefte aan iemand die de feiten kent en die niet om die feiten heen draait. Ik zie in mijn dromen soms flarden van een speciale persoon die zo’n uitdaging aan kan. Een karaktermens die het hedendaagse cynisme durft aan te pakken door een beroep te doen op dienstvaardigheid, plicht en vaderlandsliefde. Iemand die iets wil doen aan de grote verschillen tussen de massa en de elite. Ik heb weleens gedacht dat ik die speciale persoon nooit zou vinden. Nou, dames en heren, ik kan u zeggen: mijn zoeken heeft succes gehad, ik heb die man gevonden. Ik ben hem tegen het lijf gelopen in een bekende sauna aan de Herengracht. We zijn al geruime tijd met elkaar in gesprek. Hij ziet er goed uit, dan weet u dat ook vast. Hij is nog jong. Ik weet dat hij het ver gaat brengen. Het is een vijfendertigjarige Amsterdammer met het hart op de juiste plaats, met een enorme vitaliteit, en hij is ook nog eens een intellectueel die

alles weet en van wie ik voor onze partij veel verwacht.'

Om me heen zie ik overal nieuwsgierige gezichten.

'Daarom stel ik u graag mijn nieuwe partijsecretaris voor. Hij zal u zelf vertellen wat zijn taak is en wat zijn plannen zijn. Dan leert u hem gauw genoeg kennen. Het woord is aan James Moreau.'

Een man die onopvallend achter in het zaaltje stond komt naar voren en neemt plaats achter de microfoon. Het is een aantrekkelijke, atletisch gebouwde man in een marineblauw maatpak.

'Goedemorgen. Mijn naam is James Moreau.'

Hij ziet er fris uit, ik bedoel fris als pas gewassen fruit, als een bak yoghurt met muesli aan het ontbijt op een zonnig terras aan zee. En hij is kennelijk in een goed humeur.

'Ik heb geen ervaring in de politiek,' zegt hij, 'en dat zie ik niet als een bezwaar, eerder als een voordeel.'

Dan neemt hij een lange pauze die niet ongemakkelijk wordt, omdat alle aanwezigen hem aandachtig bekijken. Hij kijkt terug met een blik van: je vindt mij aardig. Het is doodstil als hij verder gaat.

'Het grootste wonder van de moderne politieke geschiedenis,' zegt hij, 'is het optreden van intelligente mensen die in staat zijn om de taal van het volk te spreken. Politiek op zijn best is een directe ervaring, zonder houterigheid of valse bescheidenheid. Mensen houden niet van timide politici. Ze willen hun voorman spontaan en natuurlijk horen praten. De politicus moet zich vrij bewegen, als een walvis die na zijn geboorte meteen wegzwemt. Hij moet zijn gevoelens uiten. Een

bescheiden houding is krenterig. Hij moet er bovenop zitten en nooit op zijn kiezer neerkijken. Voor mij bestaan er geen gewone mensen. De politiek is veel te serieus voor een ironische benadering. Ik wil mensen ook geen mening opdringen. Ik wil naar ze toe, om hun weke plek te vinden. Dat is namelijk kenmerkend voor veel mensen, dat ze die plek koesteren als het grootste geheim dat koste wat kost beschermd moet worden.'

Wat een eigenaardige man! Hij verbaast me, omdat hij thema's aanroert die me interesseren.

'Twee dingen,' zegt hij, 'zijn belangrijk in de politiek. In de eerste plaats: je moet meteen een heet politiek hangijzer beetpakken, beginnen met iets dat al op temperatuur is. Ik hoef u niet te vertellen waar veel mensen dan aan denken.' Hij zegt het met een lachje. Maar ook met ernst. 'En twee: er zijn in dit land veel mensen die het gevoel hebben dat er permanent een strafzaak tegen hen wordt gevoerd. Ik hoor u vragen: Welke mensen? Welke strafzaak?'

Hij onderbreekt zijn toespraak en kijkt brutaal naar de aanwezigen in het zaaltje.

'Dat zal ik u zeggen: de ouderen.'

Weer pauzeert hij even. 'Er zijn veel redenen om deze vergeten groep van Nederlanders onder de aandacht te brengen. Kijk bijvoorbeeld naar de sluipende verlaging van de pensioenen. Dat gaat om bijna vier miljoen Nederlanders. Die mensen gaan mij aan het hart. Voor die mensen zal ik mij sterk maken. Mijn voornemen leg ik hier voor u op tafel: ik wil deze partij uit het verdomhoekje halen door alle ouderen van

Nederland samen te brengen in een grote volkspartij. Ik begeef mij in de politiek om iets toe te voegen dat ontbreekt. Om al onze ouderen een kans te bieden om eindelijk hun hart te luchten.'

Aan het slot van zijn praatje kondigt James Moreau aan dat de naam van de partij verandert. 'De *Lijst Honthorst* heet voortaan *Geweldig Oud*, omdat ons programma zich richt op de oudere kiezer en zich zal toespitsen op de fundamentele zorgen die bij ouderen leven. Ik ga iedereen wakker schudden.'

Dat is alles. Er kunnen geen vragen worden gesteld. 'Gogogo,' hoor ik hem zeggen als hij van de microfoon wegloopt. Geen harde woorden over de gebruikelijke rechtse thema's. Geen gebral. Terwijl de camera's flitsen, gaat hij naast Harrie Honthorst staan. Hij is curieus, deze nieuweling. Het is net alsof hij een acteur is die een rol speelt van iemand uit de jaren vijftig, want hij spreekt een soort ouderwets Nederlands, niet eens zozeer vanwege zijn woordkeus maar door iets in zijn stem, iets precieus zangerigs. Die klank is oud en modern tegelijk.

'Ik dank u voor uw aandacht,' zegt Honthorst tot besluit.

Tijdens de borrel informeer ik bij Harrie Honthorst naar het ontstaan van deze nieuwe koers. Is dat in goed overleg gegaan?

'Dit is geen andere koers,' zegt hij, 'het is een precisering.' Het geruchtmakende incident met het openlijk ontslag van zijn vorige partijsecretaris is hij alweer vergeten, zo lijkt het, of hij beschouwt het als een stimulans om te zeggen waar het op staat. 'Ik vond dat wel komisch.'

Nu roemt hij zijn nieuwe secretaris. ‘Houdt u hém maar in de gaten,’ zegt hij, wijzend op de nieuweling die in een hoek staat te telefoneren. ‘Bij hem moet u zijn, niet bij mij. Ik wil alleen maar meehelpen dit grote nieuwe politieke talent van de grond te tillen, boven de massa uit. Daar is alle reden voor.’

Bij de uitgang van Américain wordt James Moreau staande gehouden door een cameraploeg van BNN.

‘Bent u het nieuwe slachtoffer van de heer Hont-horst?’

Moreau weet het cynisme wel te waarderen. ‘Haha. Nee hoor, daar ben ik niet bang voor. *I will do it to him, before he does it to me.*’

De paar minuten dat James Moreau te zien was gloeien na alsof er een komeet vlak langs de aarde is gescheurd. Tijdens de persconferentie heeft hij niets over zichzelf verteld, maar hij is op de radar. Zijn foto staat op alle nieuwssites en een paar uur later in de ochtendkrant. Hoewel hij slechts de nieuwe partijsecretaris is van een splinterpartij, is hij het bewustzijn van veel Nederlanders binnengedrongen. Binnen luttele uren begint zijn naam rond te zoemen. Mensen vragen zich af: wie is James Moreau? De belangstelling voor de nieuwe partijsecretaris is nu al groter dan die voor Bart Smolders ooit geweest is. De nieuweling intrigeert. Hij wekt bij mij onbestemde gevoelens op. Hm. Waarom zou ik belangstelling hebben voor de secretaris van een of ander obscuur populistisch partijtje? Ik weet niet eens wie de partijsecretaris van het CDA is.

De curieuze debutant duikt op uit het niets. James Moreau ís er ineens, hij bestaat, in één klap. Maar wie is hij?

De volgende ochtend komen al de eerste verzoeken om interviews. Maar hij is niet beschikbaar. Moreau wil zijn partijleider niet voor de voeten lopen. Is Honthorst misschien bang dat zijn veelbelovende partijsecretaris bij het beantwoorden van de eerste de beste vraag door de mand zal vallen? Net als Bart Smolders? Een columnist noemt James Moreau een raadsel: *‘Onbekende man begint iets te roepen over ouderen. Niet bepaald een thema om bij uit je dak te gaan. Ook niet bepaald een rechts thema. Maar door het woord ouderen te gebruiken, precies op het juiste moment, vlak voor de verkiezingen, plaatst James Moreau dit woord op de politieke agenda.’*

De media bestoken de hele ochtend de woordvoerster, Ingrid van der Molen, die soms de indruk wekt dat ze als de dood is woorden te gebruiken die verkeerd begrepen kunnen worden. Zolang James Moreau zich schuilhoudt blijft zijn raadsel intact, achter de slagschaduw van Harrie Honthorst. Iedereen is hem gaan googelen, maar op het internet is niet veel te vinden. Heeft hij geen achtergrond? Heeft hij geen adres? Geen vader en moeder? Is hij een soort Kaspar Hauser, uit een bos gekropen, zonder geheugen? Is het mogelijk dat iemand James Moreau in scène zet? Is dat denkbaar? Ik zou willen roepen: *Doe even normaal*. Dit moet niet te gek worden.

‘Wie is hij?’ vraag ik aan Honthorst.

‘Vraag het hem zelf. Zal ik een afspraak voor u regelen?’

Vrijdag 17 januari

In de woonkamer van het grote huis in de Valeriusstraat beweegt hij zich behoedzaam, een beleefde jonge man in een slobbertrui. Heb ik wel de juiste voor me? Er lijkt meer warmte van hem uit te gaan dan van Harrie Honthorst, maar hij is zo verlegen dat ik mij afvraag of hij echt zo ambitieus kan zijn. Alsof hij aandacht niet gewend is. Hij gaat koffie zetten en verdwijnt minutenlang naar de keuken, waar hij telefoneert. ‘Je had mij iets meer tijd kunnen gunnen,’ hoor ik hem zeggen.

Als hij terugkomt gedraagt hij zich afstandelijk, maar geleidelijk ontspant hij, alsof hij ons beiden tijd geeft aan elkaar te wennen. De koffie is fantastisch en de kletskoppen van Holtkamp zijn verrukkelijk. Hij is nu opgewekt, levendig en spraakzaam en lijkt veel jonger dan vijfendertig. Zijn manier van doen is aangenaam, hij gaat oogcontact niet uit de weg en als hij op mij inpraat wordt zijn blik bij vlagen ongelooflijk charmant – door de donkere glans in zijn ogen. Af en toe springt hij op en ijsbeert door de kamer, soms een blik uit het raam werpend.

Hij gaat gretig in op vragen over zijn drijfveren. Waarom die band met ouderen?

‘Dat is heel simpel. Ik had dit nooit kunnen doen zonder mijn grote voorbeeld.’